

Πηγή: Κ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ Σελ.: 50-53 Ημερομηνία έκδοσης: 23-10-2022
Αρθρογράφος: Επιφάνεια 2949.36 cm² Κυκλοφορία: 0
Θέματα: ΒΙΒΛΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

από τη
ΒΑΛΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η βραβευμένη
Αμερικανίδα
συγγραφέας της
Δίγης ζωής μιλάει
στο «Κ» για το
καινούργιο της βιβλίο
που γοήτευσε τον
Ομπάμα, για την αγωνία
της πανδημίας και
την κλιματική αλλαγή,
αλλά και για το πώς
είναι ταξινομημένη
η βιβλιοθήκη της.

«Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΞΑΝΑΓΡΑΦΤΕΙ»

Χάνια Γιαναγκιχάρα

ΕΙΝΑΙ 12 ΤΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ στη Νέα Υόρκη όταν με καλεί η Χάνια Γιαναγκιχάρα. «Έχει ωραίο καιρό εδώ σήμερα», μου λέει και σκέφτομαι ότι αυτό είναι ανησυχητικό, ειδικά αν έχεις διαβάσει το τελευταίο της βιβλίο - αλλά ας μην προτρέχουμε. Είναι μέσα Σεπτέμβρη και η Χάνια κλείνει τεύχος. Η βραβευμένη συγγραφέας είναι διευθύντρια στο T Magazine, το Style περιοδικό των New York Times. Απολογούμαι, ξέρω κι εγώ αρκετά καλά τι σημαίνει να κλείνεις τεύχος, κι ας μην έχω δουλέψει στους Times ή στην Condé Nast, όπως η Χάνια. «Όχι, μην ανησυχείς, έχω χρόνο και είμαι πολύ χαρούμενη που μιλάμε σήμερα», απαντάει και ξεκινάμε μια συζήτηση για τη «βραδινή» δουλειά της, όταν οι Times σβίνουν τα φώτα κι εκείνη επιστρέφει στο διαμέρισμά της, εκεί όπου έγραψε το *Οι άνδρωποι στα δέντρα*, το πρώτο και λιγότερο γνωστό μυθιστόρημά της, έπειτα αυτό που την έκανε διάσημη, *Λίγη ζωή*, διχάζοντας το κοινό, και τελικά το *Προς τον Παράδεισο*, το καινούργιο της βιβλίο που από την επρχόμενη εβδομάδα θα κυκλοφορήσει και στα ελληνικά από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Η Χάνια Γιαναγκιχάρα είναι 47 ετών. Ο πατέρας της καταγόταν από τη Χαβάη, με ρίζες και από την Ιαπωνία, η μητέρα της από τη Νότια Κορέα. Η Χάνια πέρασε τα παιδικά της χρόνια ανάμεσα στη Χαβάη, τη Νέα Υόρκη, το Μέριλαντ, την Καλιφόρνια και το Τέξας, μέχρι να εγκατασταθεί οριστικά στη Νέα Υόρκη και να δουλέψει σε εκδοτικούς οίκους, και έπειτα στην Condé Nast.

→

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΛΙΓΗ ΣΠΑΡΑΚΤΙΚΗ ΖΩΗ

Είναι ελάχιστα τα βιβλία που έχουν δημιουργήσει τα τελευταία χρόνια τόσο έντονη συζήτηση και ζωηρές διαφωνίες όσο η *Λίγη ζωή*, με τόσους ανθρώπους πρόθυμους να την υποστηρίξουν ως την άκρη του κόσμου κι άλλους τόσους να την κατηγορούν. Ξεκινάει αθώα και ο αναγνώστης, ανυποψίαστος, θεωρεί ότι αφορά μια παρέα τεσσάρων νέων, που ενηλικιώνονται στη Νέα Υόρκη – ένα κλασικό bildungsroman. Πολύ γρήγορα όμως η αφήγηση παίρνει μια σκοτεινή τροπή, καθώς το βιβλίο επικεντρώνεται στον Τζουντ, έναν εκ των τεσσάρων, η τραυματική ιστορία του οποίου ξεδιπλώνεται με ανατριχιαστική ειλικρίνεια και πόνο. Τικτόκερς τραβούσαν βίντεο κλαίγοντας όταν το βιβλίο έφτανε στο τέλος του, ενώ αναγνώστες σε φόρουμ μιλούσαν για ψυχολογικό εκβιασμό και

κρυνθεί από αυτό το έργο. Εξάλλου, υποστηρίζει πως γράφει για τον εαυτό της και κανέναν άλλον. Αυτή την ελευθερία απολαμβάνει όταν γράφει μυθιστορήματα, την ίδια στιγμή βέβαια, ως διευθύντρια του T Magazine, έχει άλλες υποχρεώσεις: «Δουλεύω στον Τύπο, άρα δουλεύω με αληθινά γεγονότα, αλλά όταν δουλεύω ως συγγραφέας δεν με δεσμεύει η αλήθεια. Είναι τελείως διαφορετικό. Στον Τύπο προσπαθείς να δημιουργήσεις κάτι που να αρέσει στους διαφημιστές, στους αναγνώστες και στους άλλους εκδότες: λειτουργεί ως συνεργασία. Όταν γράφεις λογοτεχνία, είσαι μόνος σου και δεν χρειάζεται να κάνεις κάτι που δεν θέλεις. Έχεις απόλυτη ελευθερία. Να πρέπει να έχεις όρια στην πρωινή σου δουλειά και να είσαι ελεύθερος στη βραδινή είναι χρήσιμο. Σε κάνει να εκτιμάς το καθένα από τα δύο εξίσου».

«Όταν γράφεις λογοτεχνία, είσαι μόνος σου

συναισθηματική εκμετάλλευση από την πλευρά της συγγραφέως. Μια ολόκληρη, και όχι λίγη, ζωή δεν θα αρκέσει για να επουλώσει τα τραύματα του Τζουντ. «Το σημείο όπου θα σπάσει κανείς, αν σπάσει, είναι διαφορετικό για τον καθένα. Για τον Τζουντ, όσο προχωράει στη ζωή του, η πληγή γίνεται όλο και μεγαλύτερη και τον καταπίνει. Είναι αλήθεια ότι ένας άνθρωπος, όσο ενηλικιώνεται και απομακρύνεται από κάποιο τραυματικό γεγονός, μπορεί να σαστίσει βλέποντας άλλους ενήλικες να φέρονται όπως φέρθκαν σ' αυτόν, και τότε η πληγή να ξαναοιζιέται».

Μου λέει πως ήταν σίγουρη ότι δεν ήθελε να γράψει τη «συνέχεια» της *Λίγης ζωής*. Ακόμα και αν οι φανατικοί αναγνώστες της θα ήθελαν –μαζοχιστικά;– λίγο ακόμα Τζουντ, η συγγραφέας θέλησε να απομα-

ΔΥΣΟΙΩΝΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Στο καινούργιο της μυθιστόρημα, λοιπόν, δεν κράτησε τη συνταγή της *Λίγης ζωής* (αν και στρέφεται και αυτό σε ορισμένα σημεία στην κοινή κοινωνία), ίσως επειδή δεν άντεχε και η ίδια να ξαναπιάνει κάτι που θα την κυριεύσει τόσο ολοκληρωτικά, όσο η ιστορία του Τζουντ. Στο *Προς τον Παράδεισο* η ιστορία χωρίζεται σε τρία μέρη, τρία χρονικά σημεία που τα χωρίζει ένας αιώνας. Στο πρώτο, που εκτυλίσσεται το 1893, η Χάνια ξαναγράφει την ιστορία της Αμερικής αλλάζοντας κάποιες πτυχές της. Στο δεύτερο, το 1993, μιλάει για κοίρα ιστορίες την εποχή που ο ιός του έιτς μαστίζει την γκέι κοινότητα. Και στο τρίτο μέρος, άλλα εκατό χρόνια μετά, το 2093, ο κόσμος έχει μεταλλαχθεί σε μια τραγική δυστοπία – αν και η Χάνια υποστηρίζει

INFO ➡ Τα μυθιστορήματα της Χάνια Γιανναγκιχάρα κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Μεταίχμιο σε μετάφραση της Μαρίας Ξυλούρη.

ότι δεν υπερβάλλει: «Κάποιος έλεγε ότι, όταν κάνεις τέχνη για το παρόν, κάνεις τέχνη για το παρελθόν, και όταν κάνεις τέχνη για το μέλλον, κάνεις τέχνη για το παρόν, και νομίζω ότι είναι εντελώς αλήθεια. Πάντοτε με ενδιέφεραν οι ασθένειες, ο θεός μου είναι επιδημιολόγος και ο πατέρας μου ήταν ογκολόγος, και δούλευε με καρκινοπαθείς. Οι μαζικές ασθένειες ήταν πράγματα που συζητούσαν όσο μεγάλωνα, και μοιάζει αναπόφευκτο ότι θα έχουμε όλο και περισσότερες. Οι χαρακτήρες σε αυτό το μέρος του βιβλίου ζουν σε έναν κόσμο όπου η μία πανδημία διαδέχεται μια άλλη, όταν η μία τελειώνει –ή μάλλον γίνεται διαχειρίσιμη–, μια επόμενη ξεκινάει. Όταν άρχισα να ασχολούμαι με το βιβλίο, το 2017, μίλησα με κάποιους επιστήμονες οι οποίοι έμοιαζαν πεπεισμένοι ότι θα έρθει μια μεγάλη ασθένεια πολύ σύντομα. Είπαν ότι δεν θα ήταν

Η Χάνια επιλέγει λοιπόν μια ελαστική σχέση με την Ιστορία. «Στη *Λίγη ζωή* χρησιμοποίησα αυτή την ανιστορικότητα ώστε να αποσυνδεθεί κανείς από τον χρόνο και η αφήγηση να αποκτήσει ρυθμό. Ήθελα το βιβλίο να μοιάζει σαν ένα ατελείωτο παρόν, σαν ένα παραμύθι απομακρυσμένο από τον χρόνο. Ένα από τα πράγματα που τα δύο βιβλία έχουν κοινό είναι ότι και τα δύο είναι ενάντια στην Ιστορία. Στη *Λίγη ζωή* επέλεξα να αφαιρέσω εντελώς ιστορικούς σηματοδότες και να δημιουργήσω ένα παραμύθι, σαν ένα ατελείωτο παρόν που σε παρασύρει στον ρυθμό του. Με το *Προς τον Παράδεισο*, που ουσιαστικά άρχισα να γράφω το 2018, η ιδέα της αμερικανικής ιστορίας, τι ήταν και πώς θα μπορούσε να εξελιχθεί, ήταν στο μυαλό όλων. Είναι μια ιδέα που μοιραζόμαστε ανεξαρτήτως των πολιτικών και κοινωνικών πεποιθήσεών μας. Απλώς

και δεν χρειάζεται να κάνεις κάτι που δεν θέλεις. ΕΧΕΙΣ ΑΠΟΛΥΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ».

καταστροφική, αλλά θα ήταν σημαντική. Δούλευα το τρίτο μέρος του βιβλίου όταν έγινε το λοκντάουν». Στο κόσμο της πρωίδας, Τσάρλι, οι άνθρωποι φορούν ψυκτικές στολές, το ίντερνετ δεν υφίσταται πλέον αλλά υπάρχουν στρατόπεδα μετεγκατάστασης για τους ασθενείς και χωριά που αφέθηκαν στο έλεος μιας πανδημίας για να μη μεταδώσουν τον ιό σε άλλους ανθρώπους, χωρίς να σωθεί κανένας. Αυτό μας περιμένει; Αυτό πιστεύει;

«Όταν γράφεις για το μέλλον, είναι αδύνατον να το αποφύγεις. Εννοώ πως η κλιματική αλλαγή την οποία περιγράφω συμβαδίζει με τις αναφορές των New York Times, όπου θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε τους κλιματικούς μεταβάστες, ανθρώπους που θα πρέπει να φύγουν από το σπίτι τους λόγω υπερθέρμανσης, καλλιέργειες που δεν θα μπορούν να ευδοκιμήσουν, μαζική ανυδρία που θα καταστήσει περιοχές ακατοίκητες. Τον επόμενο αιώνα προβλέπεται μαζική μετανάστευση πληθυσμών προς αναζήτηση πιο δροσερών περιοχών, όπως περιγράφω και στο βιβλίο. Όλα όσα συμβαίνουν στον κόσμο της Τσάρλι έχουν προβλεφθεί ή συμβαίνουν ήδη. Συγκεκριμένες καλλιέργειες θα είναι πολυτέλεια, όπως η ζάχαρη, ή η παροχή νερού μπορεί να εξαρτάται από το πόσα χρήματα έχεις και με τι μπορείς να το ανταλλάξεις ή από το αν έχεις ένα συγκεκριμένο στάτους ή από το αν γνωρίζεις κάποιον. Όλα αυτά μοιάζουν αναπόφευκτα. Δεν ξέρω αν μπορούμε να αλλάζουμε τα πράγματα με ουσιαστικό τρόπο. Στον κόσμο της Τσάρλι δεν τα κατάφεραν. Καταφέρνουν να αντιδράσουν στον κόσμο που τους περιβάλλει αλλά ξεκάθαρα δεν κατάφεραν να λύσουν τίποτα και οι άνθρωποι της εποχής τους δεν θυμούνται κανέναν άλλον τρόπο ζωής. Ο παππούς της Τσάρλι θυμάται πως ήταν όταν υπήρχε χιόνι και κάποια είδη δέντρων και ζωών που έπεται εξαφανίστηκαν. Η γενιά μου πρόκειται να ζήσει την πιο θλιβερή και τρομακτική εμπειρία, να παρακολουθεί τον κόσμο στον οποίο μεγάλωσε να χάνεται».

το κάνουμε με απόλυτα διαφορετικό τρόπο. Θέλησα λοιπόν να οραματιστώ μια Αμερική που ήταν ελαφρώς διαφορετική. Η Ιστορία την οποία διηγούμαστε είναι μονάχα μια οπτική, υπάρχουν τόσες άλλες που υφίστανται και απλώς επιλέγουμε να μη διηγηθούμε. Η Ιστορία και ο Χρόνος είναι κάτι εύπλαστο και κάτι που μπορεί να ξαναγραφτεί από τον συγγραφέα. Ήταν σημαντικό για μένα αυτό όταν άρχισα να γράφω αυτό το βιβλίο».

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΧΑΝΙΑ

Εκτός από τα βιβλία που έχει γράψει, η Χάνια είναι διάσημη και για τα βιβλία που έχει στην κατοχή της, με φωτογραφίες από τη μεγάλη της βιβλιοθήκη να κυκλοφορούν στο ίντερνετ και να γοητεύουν τους βιβλιόφιλους. «Η βιβλιοθήκη μου είναι οργανωμένη αλφαβητικά, αν και μετά τα 8.000 βιβλία το σύστημα κατέρρευσε. Άρχισα να αγοράζω βιβλία δεύτερη φορά, γιατί δεν θυμόμουν ότι τα είχα ή δεν τα έβρισκα. Οι άνθρωποι που δεν τακτοποιούν αλφαβητικά τα βιβλία τους πρέπει να έχουν αξιοζήλευτη μνήμη», λέει. «Έχω κυρίως μυθιστορήματα και συλλογές διηγημάτων. Έχω κάποιες μονογραφίες και βιβλία τέχνης. Μου αρέσει να κοιτάω βιβλία μαγειρικής, αν και δεν μαγειρεύω. Έχω βιβλία για γιαπωνέζικους κήπους και σπίτια. Έχω αρκετά βιβλία από Πολυνήσιους συγγραφείς», μου περιγράφει. «Έχω αγοράσει βιβλία μόνο και μόνο επειδή μου άρεσε το εξώφυλλο. Κάπου εκεί καταλαβαίνεις ότι είναι πολύ αργά για να βοηθηθείς». Γελάει. «Πού και πού τραβάω κάτι από τη βιβλιοθήκη μου και βρίσκω ένα βιβλίο το οποίο με εκπλήσσει», μου λέει. «Ένα βιβλίο είναι φθηνότερο από το σινεμά και σίγουρα φθηνότερο από το θέατρο. Το έχεις για πάντα και είναι υπομονετικό. Μπορείς να το αφήσεις για πέντε λεπτά, για πέντε ώρες ή για πέντε χρόνια, και θα σε περιμένει εκεί για όποτε επιλέξεις να επιστρέψεις σε αυτό». Συμφωνώ μαζί της, και της λέω πως ένα βιβλίο θα είναι εκεί «ο κόσμος να χαλάσει». Θα χαλάσει; ■